

KARABAĞ ŞEHİTLERİMİZ

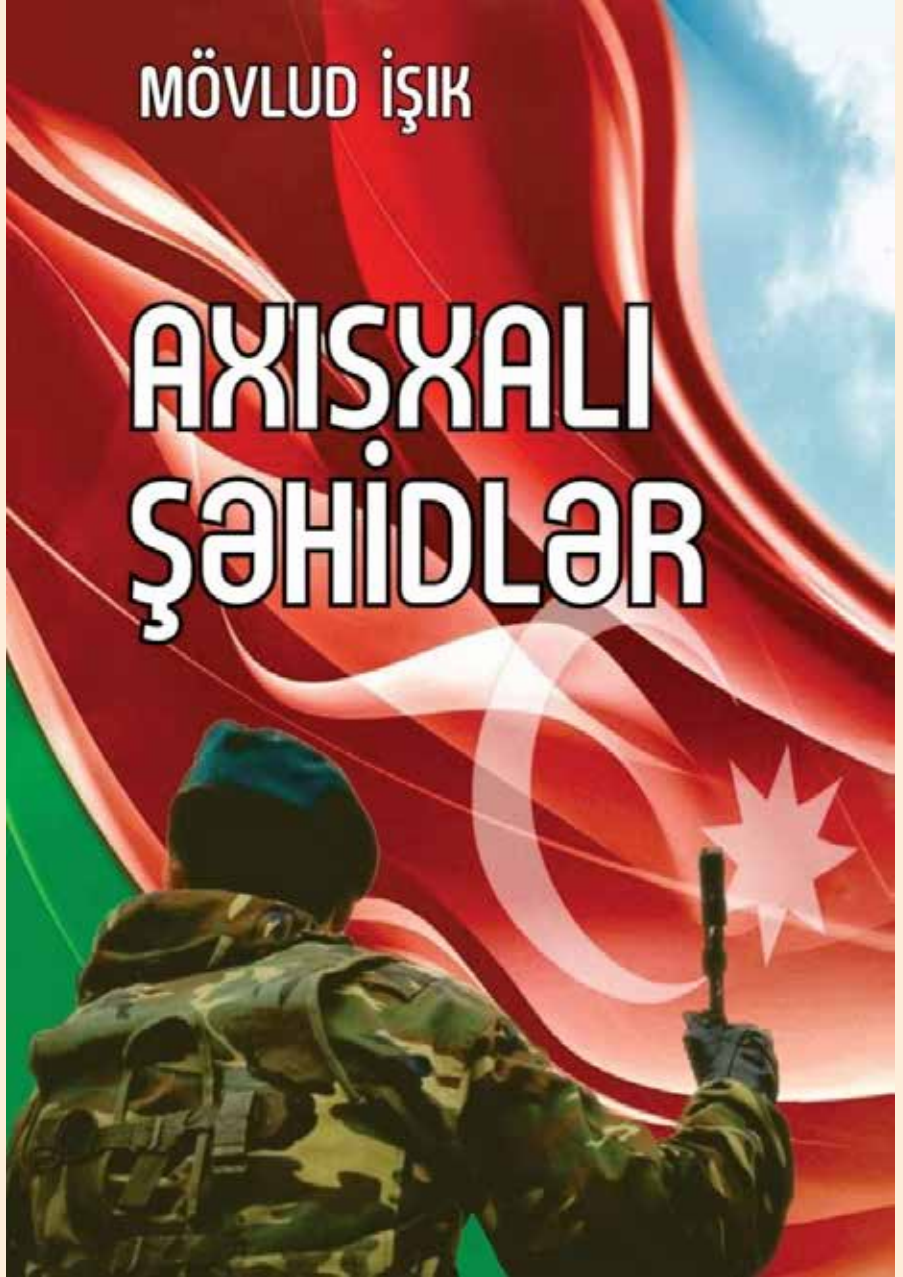

Orhan URAVELLİ

Bilindiği gibi Ahıska Türklerinin bir kısmı, Sovyet döneminde 1958'den başlayarak sürgün yerleri olan Orta Asya ülkelerinden Azerbaycan'a göç etmiş ve kırsal bölgelere iskân edilmişlerdi. Ahıska'daki köylerine dönmek için uzun süre mücadele veren ve bu mücadeleden sonuç alamayan bu halkın evlâtları, 1988'den itibaren Azerbaycan'ın Karabağ bölgesinde Ermeni güçlerinin başlattığı bölücü harekât nedeniyle çıkan savaşa katılmış, Azerbaycan ordusu saflarında vatan topraklarını savunmuşlardır.

Ahıskalıların bu savaş sırasında şehit olmuş değerli oğullarıyla ilgili materyal ve yayınları kısa biyografik bilgiler şeklinde bir araya getiren Mevlut İşık'ın kitabı, bu bağlamda dikkat çekmektedir. Karabağ şehitlerimiz hakkında bu kitap 2018'de Bakü'de Azerbaycan Türkçesiyle yayımlanmıştır.¹ Kitapta, çoğu Saatlı ilçesinden olmak üzere Azerbaycan'ın Beylagan, Haçmaz, Guba ve diğer ilçelerinden 81 Ahıskalı şehidimizin kısa hayat hikâyeleri yer almıştır. Kitabın basılması için maddî ve manevî destek vermiş *Azerbaycan Ahıska Türkleri Vatan İçtimai Birliği* yöneticilerine, ayrıca yazara teşekkür etmeyi borç biliyoruz.

Şehitlerimizin kısa biyografilerinde, onların baba ve anneleri hakkında da imkân dâhilinde bilgiler verilmiş, yazar onların Ahıska'nın hangi köyünden oldukları, nereye sürüldükleriyle

ilgili bilgi de vermeye çalışmış; 1956 'affından' sonra Azerbaycan'a göçün ayrıntılarını da eldeki bilgiler oranında açıklamıştır. Taşrada birçok şehidimizin aileleri ziyaret edilmiş ve yakınlarından bilgi alınmıştır.

Tarihin acımasız badirelerinden geçmiş ve sayısız faciaların kurbanı olmuş Ahıskalı

¹ *Mövlud İşık, Axisxalı Şəhidlər, ATVİB, Bakı, 2018, 244 s.*

HƏSƏNOV ƏNVƏR ALIXAN OĞLU

Türklerin, Karabağ felâketinin acılarını da biz-zat yaşamaları, yaralarımızın daha yeni olması bakımından gerçekten çok daha üzücüdür. 1944 toplu sürgünü, yıllarca devam eden yurtsuzluk ve ayrımcılık, yeryüzüne serpilmişlik, çaresizlik ve Fergana katliamı azmış gibi Ahıskalılar bir de Karabağ musibetinden nasiplerini almışlardır. Yani Ahıskalıların kaderinde Karabağ şehidi olmak da varmış. *Azərbaycan Ahıska Türkleri Vatan İctimai Birliği Başkanı İsmail Rehimov*, kitabın yayınlanmasıyla ilgili olarak araştırmacı-yazar Mövlud İşik'a gönderdiği teşekkür mektubundan bir kısmını şuraya alalım:

Saygıdeğer Mövlud İşik,

Yođun emek sarf ederek araştırmalarınız sonucunda hazırladığımız Ahıskalı Şehitler kitabından dolayı size tüm Ahıskalı halkımız adına şükran ve takdirlerimizi sunar, bu kıymetli eser için sizi tebrik ederiz. 2018 yılı, Ahıskalıların önemli, bir kısmının Özbekistan'daki sürgün yerlerinden Azerbaycan'a göç edişlerinin 60. yıldönümüdür. Halkımız, bu süre içinde Azerbaycan'da asla herhangi bir ayrımcılık veya baskıya maruz kalmamıştır. Fergana vahşetinden sonraki ağır günlerde de halkımıza Azerbaycan Türkleri sahip çıkmış, bizi kendi kardeş ve bacıları gibi ağırlamış ve kapılarını bize açmış, ekmeklerini bizimle paylaşmışlardır.

1988'den başlayarak Azerbaycan'ın toprak bütünlüğünü hedef alan Ermeni bölücü güçleri Karabağ ve çevresinde tahrik ve provokasyonlarla savaşa yol açmış, Azerbaycan'da oturan Ahıskalılar tabiidir ki bu savaşı kendi namus meselesi olarak görmüş ve Azerbaycan ordusunda vatan için savaşmışlardır. Bu kanlı savaşta binlerle Azerbaycanlı Türk gibi Ahıska Türkleri de şehadet mertebesine ermiş, bazıları ise kayıp olarak kayıtlara geçmiştir. Değerli çalışmanızda bu savaş sırasında şehit olmuş 81 Ahıskalının kısa hayat hikâyeleri, yakınlarının hatıraları, fotoğraflar ve belgeler yer almaktadır. 'Şehitler ölmez, vatan bölünmez!' sloganıyla şehit olmuş yiğit Ahıskalılar hakkında sizin değerli çalışmanız da unutulmayacaktır. 81 şehidimiz hakkında bu kitap hazırlamak sorumluluk gerektiren oldukça ağır işti ve Siz bunun için uzun süre arşiv ve kütüphanelerde çalışmış, şehit ailelerini köy köy dolaşarak ziyaret etmiş, çok sıkıntılı ve zor ortamda şehitlerimizin yakınlarıyla konuşmuşsunuz. Şehitlerin anne ve babalarıyla, yakınlarıyla konuşmak oldukça zor ve kahredicidir. Yaptığımız çalışma büyük sevaptır ve Allah sizden razı olsun. Kitap yayınlandığı için sizi canı gönülden tebrik eder, yeni çalışmalarınızda başarılar dileriz...

Okurlarımızın kitap hakkında fikir edinmeleri için biz burada şehitlerimizden Enver Hasanov'la ilgili olan kısmı (s. 78) Türkiye Türkçesiyle aktarıyoruz. Bunu yaparken bizzat tanıdığımız Ahıskalı yiğidin ailesi hakkında bazı ek bilgileri de dikkatinize sunmayı uygun gördük. Kimi ayrıntılar, halkımızın çileli kaderine de ışık tutmaktadır.

Enver Hasanov'un babası Alihan Hasanov, 1921 yılında Gürcistan'da Ahıska ilçesinin Uraş köyünde doğmuştur. Köyün Hasanlar sülalesinden olup üç kardeşi de tahsilliydiler. 1936'da 7. sınıfı bitirdikten sonra 1938'de Ahıska Öğretmen Okulunda eğitim almış ve köy öğretmeni olmuştu. Annemin ve diğer yaşlı tanıdıklarımızın anlattığına göre, Uraş köyüne komşu olan Orşep köyünde öğretmenlik yapmıştı ve oraya atla gidip geliyormuş. Stalin'in maceracı ve başına buyruk politikası yüzünden Finlandiya Savaşı başlayınca Alihan Hasanov orduya alınmış ve Karelya berzahında savaşa katılmıştı. Ne var ki Finlandiya'da savaş biter bitmez Almanya ile savaş başlamış ve Alihan Hasanov beş yıl süren korkunç ve kanlı İkinci Dünya Savaşı'nın çile ve cefasını da çekmek zorunda kalmıştır. Savaş bitince, yedi yıl sonra Ahıska'ya dönünce köyüne girmesine izin verilmemiş ve kendisine yakınlarının bütün halkla birlikte Orta Asya'ya sürüldüğü söylenmişti. Uzun yolculuktan sonra yakınlarını nihayet Özbekistan'ın Namanagan Vilayetinin Uçkurgan ilçesinin Narın Kolhozunda bulmuştu. Askere alınmış kardeşleri Seydullah ve Emirullah'ın cephede hayatlarını kaybettiklerini de burada öğrenmişti.

Uçkurgan'da Kugay İstasyon Kasabasında ekip başı olarak çalışan Alihan Hasanov, herkes gibi zorunlu iskân rejimine tâbi tutulmuştur. 1947 yılında Kebire Hanım'la evlenmiştir. 1956'da SSCB-KP'nin 20. Kongresinden sonra zorunlu iskân rejimi kaldırılmış ve Ahıskalılara Sovyet vatandaşlarının sahip oldukları haklar tanınmıştır. Fakat diğer sürülen halklara eski daimî ikamet yerlerine dönme izni verilirken Ahıskalılara dönüş izni verilmemiş ve ayrıca sürüldükleri zaman köylerinde bıraktıkları emlak ve mal varlığı için tazminat da öngörülmemiştir.

Zorunlu iskân düzeni kalkınca, Alihan Hasanov yaklaşık on beş Uraş ailesiyle birlikte Gürcistan'a taşınmış ancak Ahıska'daki köylerine dönüş izni olmadığı için Zugdidi ilçesinde bir kasabaya yerleşmişti. Ayrıca Özbekistan'dan Gürcistan'ın Tshakaya ve Maharadze ilçelerine de Ahıskalılar gelmişlerdi. Fakat Müslüman Türklerin bu bölgeye iskânını istemeyen aşırı milliyetçi Gürcüler değişik provokasyon ve baskı yöntemleriyle Ahıskalı Türkleri Gürcistan'ı terk etmeye zorlamışlardı. İşte bu şartlarda Enver Hasanov, 23 Nisan 1959'da Gürcistan'da Zugdidi ilçesinde doğmuştur. Alihan Hasanov'un Enver'den başka dört kız kardeşi ve iki kardeşi vardı. Yaklaşık iki yıl süren hazin Zugdidi macerasından sonra Alihan Hasanov'un

ailesi, Azerbaycan SSC Kazah (şimdi Akstafa) ilçesi Poylu köyüne yerleşmiş, 1975 yılında burada vefat etmiştir. O, 1994'ten itibaren Bozüyük'te Kapalan köyünde oturan ve *Bizim Ahıska* dergisinde Yunus Zeyrek'le konuşması yayınlanmış Vahit Hasan'ın (Amirullayev) amcasıydı.

Enver Hasanov, Poylu'da ortaokul ve liseyi bitirmiş, 1977-1979 yıllarında Sovyet ordusu saflarında askerliğini yapmıştı. 1979 sonundan başlayarak yakın kasabada tornacı olarak çalışmış, 1990'da evlenmiştir. Bu evliliğinden 1991'de Vüsal ve 1992'de ise Veysel olmak üzere iki oğlu dünyaya gelmişti. Enver Hasanov, 1993'te Karabağ ve çevresinde ülkenin toprak bütünlüğü için yapılan savaşa katılmış ve istihkâmçı olarak görev almıştır. 7 Ocak 1994'te Beylagan ilçesi Behmenli köyü yakınında askerlik görevini yerine getirirken hayatını yitirmiş, cenazesi 9 Ocak günü Akstafa'nın Poylu köy mezarlığına getirilmiş ve burada defnedilmiştir.

Enver Hasanov'un eşi Gülçehre Hanım halen iki oğluyla birlikte Bursa'nın Gürsu İlçesinde ikamet etmektedir. İki oğlu da T.C. silahlı kuvvetlerinde askerlik yapmışlardır. Yazar Mövlud İşıq Gence şehrinde şehidin ablası Fatma Hanım'ın evini ziyaret etmiştir. Fatma Hanım, yazara ayrıca şunları söylemiştir:

"Biz, Zugdidi'den mecburen Azerbaycan'a taşınırken Enver dokuz aylık bebektir. Güzel huylu, sakın çocuktu. Onun ölümünden sonra ailemiz sarsıldı, annem yatağa düştü ve kısa süre sonra hakkın rahmetine kavuştu."

Şehidimizin bacısının oğlu, Yaşar Seferov ise şöyle diyor: *"Enver cephede istihkâmçıydı, mayınları zararsız hâle getiriyordu. 1994'de yılbaşına izne gelmişti ve ısrarımıza rağmen hemen 3 Ocak günü geri döndü. Hücum operasyonu için mayın tarlasını iki üç gün içinde temizlemeliyiz, diyordu. 7 Ocakta ölüm haberini aldık ve yıkıldık. Kardeşim keskin nişancının mermisine hedef olmuştu ve onu çatışma sahasından çıkarmaya çabalayan çavuşu da vurmuşlardı. Gece saatlerinde ikisinin de cenazesini cephe gerisine çıkarmışlardı."*

Diğer Ahıskalı şehit gençlerimiz gibi Enver Hasanov'un adı ve hatırası tarih boyu Azerbaycan halkının ve Ahıskalıların kalbinde yaşayacaktır. Allah bütün şehitlerimize rahmet eylesin.

Kaynak: <https://www.facebook.com/AzeAhıskaVatan/posts/axısxalı-şehidlər-kitabı-işıq-üzü-gördüazerbaycan-respublikası-prezidentiniyanınd/1880992948614097/>